

POLITIPENSJONISTEN

Nummer 4/2008

Bergens første politimester var apoteker

side 8

Historisk sus fra Møllergata 19

side 12

Lev livet levende! side 4

Bøker i fleng om
2. verdenskrig side 10

Redvald Larssen
– overbetjent og
gentleman side 11

2009 – DET MULIGE ÅR?

En god kamerat sa til meg her om dagen noen ord som gav meg noe å tenke på: «*Ta vare på de dagene som kommer, vi har for få av dem allerede.*» Denne utgaven av Politipensjonisten er det siste dere får i 2008. I 2009 skal vi ha vårt 12. ordinære Landsmøte i Bergen. Det gir nye muligheter til å legge planer for forbundets handlinger og tiltak til det beste for medlemmene. Lokallagene og medlemmene har nå muligheten til å fremme forslag som kan gi forbundet nye mål å strebe mot. Benytt den anledningen.

Finanskrisen er over oss. Selv om vi bor i et «av verdens rikeste land», som de fleste bruker i negativ betydning, vil vi få oppleve bølgeskulp inn over landet. Vi som er statspensjonister vil ikke merke noe til det, med mindre vi har store lån. Men vi kan oppleve at trygdeoppgjøret til våren ikke blir det som er lovet. Etterslepet vil ikke kunne tas igjen. Kanskje vil vi oppleve at det vil følge mange trygdeoppgjør i framtida. Vi tillitsmenn og kvinner må være på vakt og påvirke avgjørelsene. Det er derfor beklagelig at Forsvarets Pensjonistforbund har meldt seg ut av SAKO. Som det heter på noen fagforeningsfaner; «Sammen er vi sterke». 850 000 pensjonister i Norge må snart få en reell forhandlings-situasjon. Hva er myndighetene redde for? Er vi for sterke som motpart?

Årets statsbudsjett er lagt fram. Post 70 i St.prp. nr. 1 for Det Kongelige Justis og politidepartement nevner oss. Nå er det kommet en ny setning nemlig at kr. 7 730 000,- ikke kunngjøres særskilt til fordeling på Politiidrett, Politihistorisk Selskap og oss, Politiets Pensjonistforbund. Vi må derfor på banen for å få et tilskudd slik at vi kan ta på oss ansvaret for å gjennomføre Justisdepartementets og Politidirektoratets personalpolitiske tiltak for pensjonister innen justissektoren.

Einar Gerhardsen sa det slik; «*Når folk i landet begynner å klage over telefon-regningene, da har vi det godt her i landet.*» Statsbudsjettet inneholder mye som gir oss pensjonister håp om bedre tider. Vi skal ikke klage, men vi skal være konstruktive i våre krav. Det gir tillit og troverdighet.

Vi nærmer oss høytiden. Julen skal minne oss om det gode. Julen skal minne oss om verdiene i å ta vare på hverandre gjennom kjærlighet og omsorg.

På vegne av styret ønsker jeg alle medlemmene og våre samarbeidspartnere, Politidirektoratet og Justisdepartementet en riktig god helg og et godt og framgangsrikt 2009.

Kjell R. Bjerke
Forbundsleder

POLITIPENSJONISTEN
Organ for Politiets Pensjonistforbund

Redaktør: Jørn-Kr. Jørgensen
E-post: joer-j@online.no
Telefon: 22 87 05 05

Redaksjonen avsluttet:
10. november 2008

Politiets Pensjonistforbund

Postboks 8101 Dep., 0032 Oslo
Telefon: 22 66 90 95
Telefaks: 22 70 50 87
E-post: ppf@pf.no

Besøksadresse:

Grønlandsleiret 25, 2 et., 0190 Oslo

Fast kontortid:

Mandag og onsdag 09.00 – 15.00

Forbundsstyret i

Politiets Pensjonistforbund

Fung. forbundsleder
Kjell R. Bjerke, Hilton 21 –
2040 Kløfta
Telefon: 63 98 10 32
Mobil: 915 43 793
E-post: k-r-bjer@online.no

Sekretær
Olav R. Haugen
Østliveien 15, 1811 Askim
Telefon: 69 88 69 89
Mobil: 952 08 588

Kasserer

Rigmor Henriksen
Lønborglien 125, 5039 Bergen
Telefon: 55 24 23 56

Styremedlemmer

Eivind Engen
Angelltrøveien 47, 7048 Trondheim
Telefon: 73 91 71 05

Tor Inge Hansen
Uranusveien 44, 9024 Tomasjord
Telefon: 77 63 03 08

Johan Omdal
Nesheimveien 2, 4050 Sola
Telefon: 51 65 16 02

Lay-out og originalarbeid:

HUSET Kommunikasjon & design, Oslo

Trykk: Printservice AS – Oslo

Opplag: 3 300

At vi bryr oss vitner om engasjement

(Foto: Wemund Aabø)

– Å være politipensjonist er noe mer enn å være vanlig pensjonist. Man trekker med seg sin tidligere yrkeskarriere og bryr seg fortsatt om hvordan det går med politiet og de sakene vi arbeider med. Dette er positivt, svært positivt, og det forteller at yrkeslivet har engasjert. Det gir livet mening.

Politidirektør Ingelin Killengreen har klare og konsise syns- og standpunkter – gjerne med et glimt i øyet.

– Etter et helt yrkesliv i politiet har jeg selv lært meg mye. Og noe av det jeg har forstått er at ofte skal hjulet finnes opp i hvert fall en gang til. Men, sier Killengreen på klingende og umiskjennelig bergensk, det er det ingen grunn for. Politipensjonistene vet mye om mangt, og de ser ofte saker og ting fra en annen synsvinkel enn oss som er midt inne i det 24 timer i døgnet. Denne kunnskapen bør føres videre, og kjenner jeg politipensjonistene rett, snakker de som politifolk flest, rett fra levra!

Ingelin Killengreen legger ikke fingrene i mellom når hun snakker om pensjonerte politifolk. – I pensjonistrekkene er det mange markante mennesker nå som da de var i aktiv tjeneste. Dette forteller også om engasjement, og det tror jeg er særlig viktig når man går over i den eldre årsklasse. Dit kommer vi alle, før eller siden bare vi lever lenge nok.

– Pensjonerte politifolk bringer også med seg mye historie, og denne historien er det viktig å få opp og fram så den ikke blir glemt. Her er for eksempel

Norsk Politihistorisk Selskap en kanal. Dessuten er det viktig at vi tar vare på hverandre og den yrkesidentiteten vi har.

– Og her er jeg plutselig ved et kjernepunkt: eksemplets makt. Pensjonerte politifolk kan langt på vei være et eksempel overfor den yngre tjenestemann. Politiarbeid er ikke det samme i dag som for 25 år siden, men det

handler hele tiden om det samme: å opprettholde ro og orden og sørge for at all lovlig virksomhet for fortsette. Det var ideen da landets første politimester tok fatt i Trondheim for ca. 300 år siden, og det er ideen i dag – høsten 2008.

Jørn-Kr. Jørgensen

POLITIPENSJONISTENS SPØRREKONKURRANSE:

Hvor er dette?

Hvor er dette? – spør vi denne gangen, og hva viser det? Spørrekonkurransen i forrige nummer ga oss mange svar, men ingen riktige. Bildet viste en bit av inngangsdøra på gamle Grønland politistasjon! Ser du nøye etter, er vi ikke et øyeblikk i tvil om at du ser det også. Ingen klarte oppgaven.

Bildet denne gang er litt enklere. Mange har sett det, men har mange lagt merke til det i forbifarten? Vi sier ikke hvor det står og ikke noe mer enn det du ser på bildet. Igjen står vi overfor en skikkelig «etterforskningsgåte».

Send ditt svar til joer-j@online.no eller ring til redaktøren på 22 87 05 05 på kveldstid, så blir du med i trekningen om et eksemplar av tidligere justisminister Odd Einar Dørums bok «Ombudsmann på jobb» ført i pennen av Marit Meyer; spennende julelesning for den som er interessert.

«Spør ikke hva livet kan gjøre for deg, men hva du kan gjøre for livet»

Viktor E. Frankl postulerte: «Spør ikke hva livet kan gjøre for deg, men hva du kan gjøre for livet». (Foto: Haddon Klingberg).

Av: Jørn-Kr. Jørgensen

Lev livet levende!

Fra min tidligste ungdom har jeg hatt glede av å gå på kirkegårder rundt om i verden – og jeg har vært på mange, både i Sri Lanka, India, Norge, New Orleans og New York, bare for å nevne noen.

En vårdag dag gikk jeg sakte gjennom kirkegården i Kristinehamn i Värmland i Sverige hvor til og med norske politipensjonister har funnet seg et nytt hjem. Jeg gjorde noen runder rundt den gigantiske kirkekatedralen fra 1858. Den er fantastisk. Her ligger mye av byens historie og kulturhistorie samlet, og den som vil se nærmere på dette, har et hav av kilder å øse av. I et lite museum i kirkens

sakresti oppbevares de virkelige kunst- og kirkeskattene.

Men mens jeg går gjennom Kristinehamns kyrkogård i ly av katedralen, kommer jeg til å tenke på at dette er å se på som et av livets virkelige veikryss. Døden er et skille hvor vi endelig går over fra livet til døden, og hvor jordelivet opphører. I sannheten et veikryss, og resten av veien vet ikke noen noe om...

Det var en som sa: «Hvis du ikke vet hvor du skal, er det det samme hvilken vei du går.» Igjen et veikryss. Dessuten vet vi dette: Livet er fullt av forsinkelser, misforståelser, ventetid og oppoverbakke, men også av nedoverbakke, glede, latter og gode dager. Og det hører med alt sammen for å danne det som blir summen av et menneskeliv.

Sommeren for tre år siden var jeg igjen i Wien – på Viktor E. Frankl Institute i Mariannengasse. Jeg hadde lest Frankls bok «Vilje til mening», og nå ville jeg vite mer om denne tredje store Winerpsykiateren (de to første var Sigmund Freud og Alfred Adler).

Kanskje du nå slutter å lese fordi du ikke orker psykiatri og psykologi? Men vet du

*Mål ikke fjellets
høyde før du har
nådd toppen. Da
skal du se hvor lavt
det var.*

*(Dag Hammarskjöld,
Veimerker, 1963)*

hva? Å arbeide med menneskets sjel- og sjelsliv er noe av det mest spennende man kan gjøre. Ikke minst hvis man også arbeider med sitt eget; sitt eget veikryss for å finne ut hvilken vei man både bør og kan gå. Det er dypest det engasjerte polititjenestemenn har gjort hele sitt liv. Har du tenkt på det?

Hva er meningen med livet? – er et spørsmål som ofte melder seg i veikryssene. Det finnes ikke noe entydig svar på dette, men det nærmeste jeg kommer et riktig svar er at enhver må finne sin mening. Det avgjørende spørsmålet er hvordan.

Noen finner meningen i Gud, noen i andre religioner som ofte er mer usunne enn sunne for den mentale helse, noen i humanetikk, noen i natur, noen i barnebarna, noen i en kjær hobby, i idrett, speiding, motorsport, fiske, sommerhuset... Listen kan bli svært lang.

Viktor E. Frankl sier et sted: «Spør ikke hva livet kan gjøre for deg, men hva du kan gjøre for livet». Det blir nesten noe John F. Kennedy'sk over det som sa: «Spør ikke hva ditt land kan gjøre for deg, men hva du kan gjøre for ditt land.» På denne måten mener Frankl at hvert sekund kan fylles med mening ved at vi gir av oss selv til det livet vi har fått.

Det finnes selvsagt røde og grønne lys i livets veikryss. Hemmeligheten ligger i også å se dem så man ikke går feil, men det viktigste er – som den norske legen Birger Tvedt uttrykte det (han var også aktiv i Värmland med arbeidsstudier innen skogbruket og blant idrettsfolk): «Lev livet levende».

Det er den fremste forpliktelsen vi har usanett hvilken kirkegård vi går på. Lev livet levende!

LYS I EN STILLE GREND

Av Maria Rubach

Jakob Sande

Med bortimot disse ordene startet Jakob Sande sitt velkjente dikt. En av den senere tids største norske lyriker satt – slik tradisjonen tilsier – i skyggen av en stikkelsbærbusk hjemme i Klokkarhagen i Sunnfjord, midt på lyse, varme sommerdagen, og diktet teksten som skulle bli utgangspunktet for en av mange sin kjæreste julesang. Paradokset er åpenbart; hvor vanskelig må det ikke ha vært å skrive om julekvelden i de stille grender og Jesusbarnet som lå med høy til pute, mens man sannsynligvis satt i lukten av nyslått gress og svettet med blokken i hånden? To ting er sikkert – utgivelsen av Jul i Sunnfjord skulle det året bli beriket med et bidrag av Sande, og den da kun 25 år gamle forfatteren var allerede en dyktig lyriker.

Til tross for sin unge alder, var forfatteren godt kjent i bygda, men dessverre ikke i bare positive vendinger. Det var langt fra alle som lot seg imponere av skriveferdighetene hans, og flere mente at Sande, gjennom sine smakløse dikt, sto fram som en håner og ble beskyldt for å opptre blasfemisk. Det kan ikke ha falt sønnen av en kirkesanger og formann i fattigstyret, lett for hjertet. To år tidligere hadde nemlig Sande gitt ut sin første diktsamling, sterkt preget av svart humor, og diktene ble lest rett fram, uten nærmere ettertanke eller tolkning. Forfatteren var ikke motstander av verken kirken eller troen, men ønsket på sin måte å belyse kontrasten som gjennomsyret folkesjela – det fändenivoldske på den ene siden, og den svulstige, kirkelige dyrkelsen på den andre. Gjennom sine skrivekunster ville Sande peke på og avsløre det falske og uekte i mennesker, og heller henge det ut til spott og spe.

**“Det lyser i stille grender
av tindrande lys i kveld,
og tusende barnehender
mot himmelen ljosa held.”**

Sande satt ord på underet som skjedde i Davids by gjennom barnlige øyne og med enkle vendinger. Forfatteren var tross alt sønn av lederen i fattigstyret, og han prøvde ikke å tegne noe glansbilde av juledramaet. På denne klare og levende måten formidlet han budskapet fra selveste julenatten. Da en lærer ved navn Lars Søråas leste diktet til Sande i et barneblad flere år etter, var han ikke sen om å lage en vakker melodi til det, og den ble for første gang allment kjent gjennom hans egen skolesangbok fra 1948.

Historien sier at Jakob Sande aldri likte «Det lyser i stille grender» noe særlig, og diktet kom ikke med i de flerfoldige diktsamlingene som kom ut mens han levde. Derimot var det en tekst komponisten satt svært høyt – noe som kom fram gjennom en julegave han et år laget til en av døtrene sine. Søråas utformet et helt lite kunstverk av det ved å skrive diktet vakkert og møysommelig på dekorert papir og sette det i en ramme. Den dag i dag er det etter sigende komponisten sitt barnebarn som har det hengende på veggen.

Det sies at det var under en konsert i Johanneskirken i Bergen, julen 1942, at denne vakre julesangen lød for første gang i en offentlig forsamling. Likevel skulle det gå nærmere femti år før sangen virkelig ble en stor og viktig del av folkets juletradisjon. I 1992 ble prinsesse Märtha Louise kontaktet av Oslo Gospel Choir. De ønsket henne som solist på sin kommende juleplate, og hun skulle selv få bestemme hvilken sang hun skulle synge. Valget var ikke vanskelig – var det en sang som gav henne den gode, varme julefølelsen, måtte det bli «Det lyser i stille grender»

Mental helse hos eldre

Foto: sxc.hu

Depresjoner er den vanligste psykiske lidelsen hos eldre. Depresjonen har som oftest de samme symptomene som hos yngre, men i noen tilfeller ytrer den seg hovedsakelig ved kroppslige plager. Alvorlige depresjoner kan også lett mistolkes som demenstilstander.

Det er videre et problem at depresjoner hos eldre blir oversett og dermed ikke får den behandling som trengs. I større befolkningsstudier er det vist at forekomsten av lettere depresjon i aldersgruppene over 65 år ligger på 12-13 prosent, og at 2-4 prosent av de eldre lider av mer alvorlige depresjoner. Hos personer med hjernesykdommer som for eksempel hjerneslag, Alzheimer eller Parkinsons sykdom vil man finne at 40 til 60 prosent av alle pasientene lider av depresjon.

Fellesnevneren for depresjon hos den eldre er tapsopplevelse. Tapet kan være knyttet til funksjon, helse, autonomi, ektefelle og jobb. Tap av nettverk er en spesiell risikofaktor. Et nettverk er av vesentlig betydning for eldre, ved at den sosiale kontakten beskytter mot depresjon. Man finner en øket forekomst av depresjoner hos enslige kvinner mens forekomsten av depresjoner er mindre hos gifte. Dette har igjen sammenheng med betydningen av nettverk og kontaktflate. Det er lett å forstå at eldre vil være mer utsatt for ensomhet ved at helse og kontaktnett svekkes med årene.

Forekomsten av angst hos personer over 65 år er i mange befolkningsstudier funnet å ligge på rundt 10 prosent. Dette er et høyt tall. Vi vet ikke årsaken til denne forholdsvis høye forekomsten, men en forklaring er at angst ofte følger en depresjonstilstand.

Selv mord hos eldre er hyppig og har igjen sammenheng med de faktorer som preger alderdommen som kronisk alvorlig sykdom og ensomhet. Tallene viser at eldre menn er en spesielt risikoutsatt gruppe. Depresjon er i seg selv en medvirkende og forsterkende faktor, men også forhold som manglende evne til problemløsning og håpløshet vil kunne være utslagsgivende. Valget kan være bevisst slik man kan se det ved selvmord og eutanasi (barmhjertighetsdrap) hos dødssyke mennesker.

Behandlingen av depresjoner bør være aktiv og kan omfatte både støttesamtaler og andre miljøterapeutiske og medikamentelle tiltak. I forebyggende hensikt kan man styrke det sosiale nettverket ved gruppetilhørighet på et eldresenter, oppsøkende virksomhet, pensjonistforeninger og ved økonomiske sikkerhetsordninger. Her er familien en viktig og ofte underkjent ressurs.

PSYKOSER

Psykoser kan oppstå hos eldre som ledd i en begynnende demensutvikling. Schizofreni og bipolar lidelse vil fortsette inn i eldre år etter å ha oppstått i ungdom eller i tidlig voksen alder. Begrensede vrangforestillinger kan sees hos eldre i form av fikse ideer eller spesielle og ukorrigerbare oppfatninger. Det er ofte tale om «einstøinger» som på grunn av manglende sosial

Av politilege, psykiater Stein Ikdahl, Oslo politidistrikt

kontakt utvikler vrangforestillinger. Hos gamle ektepar kan man observere en såkalt folie a deux (dobbeltgalskap), dvs. at begge preges av det samme vrangsystemet. Redusert sansekvalitet som svikt i syn og hørsel kan føre til utviklingen av psykosene. Behandlingsmulighetene ved vrangforestillingslidelser er ofte begrenset. Vedkommende har som oftest ingen sykdomsinnsikt, og er ikke innstilt på medikamentell behandling som også ofte har dårlig effekt. Behandlingen vil først og fremst være å bryte den sosiale isolasjonen hos den eldre, og la eventuelle medikamentelle behandlingstiltak komme i andre rekke.

Fysisk sykdom, medisineroverdosering og dårlig ernæring vil også kunne utløse forvirringstilstander og psykoser ved å svekke sanseapparatet og ved å påvirke hjernen.

DEMENTILSTANDER

Demens er den aldersrelaterte psykiske lidelsen som fører til de største belastningene både for den enkelte pasient, de pårørende og for samfunnet. Lidelsen fører i mange tilfeller til total hjelpeløshet og pleiebehov. Forekomsten øker med økende alder, og vi regner med at det finnes ca. 60 000 demente personer i Norge. Mer enn 9 av 10 demente personer er over 75 år, og i aldersgruppen over 90, regner vi med at minst 1/3 er demente.

Årsaken til demens er organisk hjernesykdom, ofte som følge av forstyrrelser i blodsirkulasjonen i hjernen på grunn av slag, høyt blodtrykk eller diabetes. I svært mange tilfeller finner man en kombinasjon av såkalt vaskulær demens og Alzheimers sykdom.

Demenstilstander kan også skyldes alkoholmisbruk, hormonelle forstyrrelser og vitaminmangel. Dette er tilstander som ofte har et snikende forløp og som er vanskelige å oppdage i en tidlig fase hos den eldre.

ALZHEIMERS SYKDOM

Demenssykdommen skyldes avleiring av beta-amyloid i hjernen. Beta-amyloidet er et proteinliknende stoff som normalt brytes ned og elimineres i en frisk hjerne. Omsetningen av beta-amyloid er studert i detalj, og hos alzheimer-pasientene finner man en genetisk variasjon som fører til reduksjon i de enzymene som spalter amyloidet og fjerner det. Det er vist at arvelig disposisjon spiller en rolle i 50 prosent av tilfellene, men det er likevel ikke slik at arv er den eneste risikofaktoren. Hodeskader og forgiftninger kan også forårsake senere utvikling av Alzheimer.

KAN DET FOREBYGGES?

Spørsmål om Alzheimers sykdom kan forebygges er enda ikke besvart. Undersøkelser om kolesterolsenkende legemidler og antireumatologiske midler kan forhindre eller sinke demensutviklingen, har vist motstridende resultater. Man har i dag dessverre ingen behandlingsmåte som kan stoppe eller forsinke prosessen. Nye legemidler som øker mengden enkelte signalstoffer i hjernen gir en forbigående bedring av hukommelsen og konsentrasjonsevnen. Midler som kan hemme opphopningen av amyloide plakk i hjernen er foreløpig på eksperimentstadiet, men ventes å kunne tas i bruk i løpet av den neste 10 til 15 år.

HVA FIKK VI – EGENTLIG – !

En god kamerat jeg møtte her om dagen sa at han hadde sponset minstepensjonistene med ca. kr. 3000,- i året!

Av Kjell R. Bjerke

Han understreket at han unte alle å få en god pensjon –og han selv hadde intet å klage over. Men han hadde som krav at han skulle ha tilbake det han i sin tid betalte inn i pensjon. Da han begynte sin tjeneste for samfunnet fikk han en månedslønn på kr. 747,-. Av dette betalte han 10 prosent i pensjon til Statens Pensjonskasse. Senere betalte han inn sin «avgift» i mer enn 35 år. En «avgift» som gikk rett inn i kassa til Finansdepartementet og som ble brukt til alle andre samfunnsoppgaver enn å forrente hans innbetalte pensjon til beste for ham – slik for eksempel Kommunal Pensjonskasse har gjort.

Jeg skrev noe om trygdeoppgjøret sist. Flere har ringt meg og lurt på hva de egentlig fikk i prosenttillegg. Mange regner og regner og får det ikke til å stemme. Som dagens pensjonister lærte vi prosentregning på skolen. 5,5 prosent i påslag skulle være enkelt å regne ut. St.prp.nr. 65/08 ble behandlet i Stortinget 19. juni

i år. Regjeringen er enig med oss i at etterslepet var på 0,65 prosent. Deres tilbud var; «deler av etterslepet på 0,65 prosent benyttes til å øke det ordinære særtillegget i folketrygden fra 79,33 prosent av grunnbeløpet til 94 prosent fra 1. mai 2008.»

Videre fra stortingsproposisjonen; «I drøftingane blei det semje om å leggje tilbodet frå staten til grunn for oppgjøret. Dette inneber at: Grunnbeløpet aukar med 3 444 kroner frå 66 812 kroner til 70 256 kroner frå 1. mai 2008. Det gir ein vekst i grunnbeløpet på gjennomsnittleg 5,5 prosent frå 2007 til 2008.»

Etter dette skulle man tro at alt var «i boks» som ungdommen sier. Men nei, når dette vedtaket kom til byråkratene i NAV, og vi spør hvorfor de ikke kan prosentregning, kom følgende svar – sitt godt når du leser dette:

«Når man sier at det gjennomsnittlige grunnbeløpet er økt med 5,5 prosent fra 2007 til 2008, må man først vite hva det gjennomsnittlige grunnbeløpet for hvert

av disse årene er. I 2007 var grunnbeløpet 62 892 kroner i fire måneder og 66 812 kroner i åtte måneder. Det gjennomsnittlige grunnbeløpet blir da: $(4 \times 62892 + 8 \times 66812) : 12 = 65505$ kroner. Tilsvarende utregning for 2008 gir et gjennomsnittlig grunnbeløp på 69 108 kroner. Det er økningen fra 65 505 kroner til 69 108 kroner som er på 5,5 prosent».

Det er grunn til å være på vakt ved neste «pensjonlønnsoppgjør». I alle fall slik at vi kan informere om det korrekte prosenttillegget. Uttrykket gjennomsnittlig blir som å stikke venstre handa i varmt vann og høgge i kaldt – teoretisk blir det gjennomsnittlig luknet.

Odd Einar Dørum med ny bok

Denne høsten er politiets gamle venn, tidligere Odd Einar Dørum på markedet med boken «Ombudsmann på jobb». Dørum var justisminister i to perioder og har vært en meget god mann for politiet i både sin kommunale og sin politiske gjerning. I boken «Ombudsmann på jobb» forteller han om sitt politiske liv, men også om mye annet – om møtet med politiet, om arbeidet rundt tsunamien, om begravelsen til operativ uteleder Arne Klungland i Stavanger og om ulike typer saker han har arbeidet både på Stortinget, som minister og ellers. Boken er premie i Politipensjonistens spørrekonkurranse (se side 3) denne gangen.

Bergens første politimester var apoteker

Av alle ting var i denne verden var Heinrich Blat (Henrik Blath) apoteker, men han var også interessant nok Bergens første politimester fra 1692 til 1701.

Heinrich Blat døde 1705. Fødselsår og fødested er ukjent. Foreldre: ukjente. Han ble gift før 1683 med Karen Pedersdatter Hjermann (død 11.5.1706) som var datter av hospitalsforstander Peder Nilsen Hjermann og Sara Andersdatter Heiberg (ca. 1617–1692). Hun døde 11.10.1705 i København.

Vi kjenner ikke til Blats slektsbakgrunn eller hvor han kom fra. Navnet tyder på at han kom fra Nederland eller Tyskland, eller at han var sønn av en innvandrer derfra som en gang i siste halvdel av 1600-tallet hadde slått seg ned i Bergen. Det er også en mulighet for at han kom fra Nederland og slo seg ned i Bergen ca. 1680. Blat

var som sagt apoteker av utdannelse, og det var nærmest tradisjon at apotekere i Bergen på midten og slutten av 1600-tallet var nederlendere.

Blat ble utnevnt til embetet som politimester 12. mars 1692 av kong Christian 5, og gikk inn i stillingen 25. oktober samme år med en årslønn på 300 riksdaler og kontor i Rådhuset. Bergen hadde på slutten av 1600-tallet en befolkning på ca. 10 000 innbyggere og to apotek. En av grunnene til at Blat gikk inn i et dårligere betalt embete, kan ha vært at det å være kongelig embetsmann på den tiden gav en langt større prestisje enn å være kjøpmann.

Den 27. september 1686 var Bergen blitt rammet av en stor brann, som ødela ca. 600 bygninger på Strandsiden. Etter brannen ble det gjennomført omfattende reguleringer, noe som førte til at Blat måtte oppgi sitt apotek, som lå i Strandgaten, hvor han trolig også bodde, og selge sitt apotekerprivilegium (1688). Kjøper var Johan de Besche, som ved hjelp av dette grunnla Svaneapoteket; et apotek som ved utgangen av 1900-tallet fremdeles lever i beste velgående. Alle bergensere med respekt for seg selv – og hvilken bergenser har ikke det? – har vært innom Svaneapoteket som ligger rett overfor den kjente bokhandelen Beyer. Det er dette som kalles tradisjon, og det elsker bergenserne.

Henrich Blat levde en stund av salget, men måtte etter hvert ha en innteksbringende stilling. I slutten av mars 1690

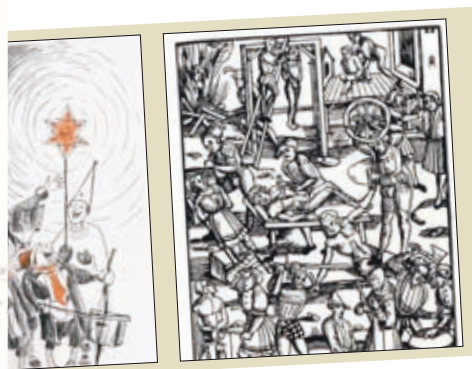

ble han utnevnt av kongen til auditør, juridisk embetsmann ved den militære rettspleie, ved Bergenhus Infanteriregiment. Han flyttet også inn på festningsområdet.

Hvilke kvalifikasjoner Blat hadde for å bekle auditørstillingen og bare to år senere politimesterembetet i Bergen, vet vi ikke. Hva han gjorde før vi finner ham i apoteket, er også uvisst. Men det kan hende han hadde en slags juridisk utdannelse fra utlandet eller at han søkte juridisk bistand i fagspørsmål hos venner og kolleger som hadde juridisk utdannelse. Nå krevde ikke auditørarbeidet noen høyere juridisk eksamen. Kunnskaper om sivil og militær rett var nok.

Da Blat gikk inn i stillingen som politimester, var han for alvor inne i embetsmennes rekker og i byens øvre sosiale lag. Foruten å ha ansvar for byen, skulle han også føre tilsyn med handelen i nabostriktene.

Men det skulle komme til stridigheter mellom magistrat, byfogd og politimester. Til å begynne med gikk samarbeidet problemfritt, men når den ene begynte å blande seg inn i den andres arbeid og den tredje kontrollerte den første i forbindelse med ulike former for handelsvirksomhet, ble det konflikter. Christian 5 nedsatte en undersøkelseskommissjon, og da han døde 1699, måtte alle søke den nye kongen, Frederik 4, om å få fortsette i embetet.

Dette gikk greit. Men 6. september 1701 sendte politimester Henrich Blat inn sin avskjedssøknad, som han bl.a. begrunner med «tilstundende Alderdom og andere Besværligheder». Allerede i slutten av november samme år var en ny politimester, Claus Fasting, på plass i Bergen. Henrich Blat døde fire år senere i København.

Hvordan komme inn på Pensjonistforbundets nettsider?

I vår moderne tid forventes det at alle skal ha tilgang på en datamaskin/PC. Så også oss pensjonister. Alle lag og foreninger skal ha en «hjemmeside». Så også Politiets Pensjonistforbund.

Det fortelles en historie fra NRK. Jeg vet ikke om den er sann, men den illustrerer kanskje noe av vårt dilemma når nyhetsoppleseren eller reporteren sier noe sånt som «Gå inn på NRK.no/sport». Det var nemlig det en mann gjorde. Tidlig en ettermiddag gikk han inn i resepsjonen i NRK. Ekspeditøren bak skranken ønsket ham velkommen og sa «Vær så god». «Ja, nå er jeg her og lur på om et var mulig å få høre og se resten av reportasjen fra landsmøtet til Venstre»

Hvis du vil besøke vår hjemmeside går du inn på internett www.pf.no Da får du opp hjemmesiden til Politiets Fellesforbund. Se til venstre under «Medlemmer», klikk på Pensjonistforbundet og deretter kan du klikke på nyheter, eller medlemskap, vedtekter, historikk for å bli oppdatert eller informert.

KRB

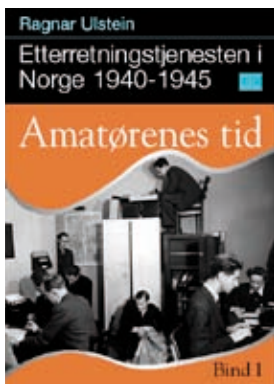
*Prøv ikke det enkelte skritt foran deg; bare den som ser langt, finner fram.
(Dag Hammarskjöld, Veimerker, 1963)*

Historien om Gunnar Sønstebys har mange lesere

Bøker i fleng om 2. verdenskrig

– Blant mye annet er et av våre hovedmål å utgi sannferdige bøker om den 2. verdenskrig. Vi har satsset bredt for å treffe et interessert og lesende publikum. Bøkene spenner fra Gunnar Sønstebys liv på den ene siden av akse til en bok skrevet av dr. Josef Mengeles assistent (dødslegen fra Auschwitz).

Tekst og foto: Jørn-Kr. Jørgensen

GUNNAR SØNSTEBY

Forlagssjef Jan Hervig i Orion Forlag i Oslo er uoppslitelig i sin iver etter å fortelle. – Folk flest, og politifolk spesielt, er fremdeles og forunderlig nok, opptatt av krigen. I forlagsbransjen sier man at «krigen er ikke slutt». Og interessen for krigen dør ikke ut med de gamle veteranene, men vi opplever at unge mennesker leser, leser og leser igjen. Ikke minst gjelder dette Gunnar Sønstebys to bøker «Rapport fra Nr. 24 (som trolig er trykket i ca. 100 000 eksemplarer siden 1960 og som fortsatt kommer i nye opplag på Orion Forlag) og boken «24 kapitler i Kjakans liv» som i all vesentlighet handler om Gunnars liv etter krigen. – Den gamle krigeren er så visst ikke død, sier Jan Hervig. Før jul det året sistnevnte bok kom, signerte Gunnar 4 000 bøker. Det er godt gjort av en mann på over 90 år! Han er «still going strong».

TRE BØKER OM ETTERRETNING

– I år kommer Orion forlag med flere nye bøker om krigen. I fleng nevner jeg:

Ragnar Ulsteins store verk om etterretningstjenesten 1940-1945 i tre bind, Chr. A.R. Christensens prisbelønte bok «Norge under okkupasjonen», det kommer en ny bok om Max Manus – av Arnfinn Moland og Thomas Nordseth-Tillers – som bygger på filmen og på de undersøkelsene som er gjort i denne forbindelse. Filmen har premiere i disse dager.

TUNGTVANSSABOTASJEN

– Jeg vil også nevne, siden det handler om politifolk, at vi har gitt ut en bok om Oslo-gjengen, en bok på både engelsk og norsk om tungtvannssabotasjen og en bok om Milorg D 13 i kamp. Dette er bøker som handler om Norges mest sentrale historie siden 1940, og som er spennende å lese for både unge og gamle – og det er gode bøker å gi bort fordi de er dokumentariske og i høyeste grad realistiske.

POLITIFOLK VAR MED

– Jeg vil tro mange politifolk nikker gjenkjennende til for eksempel «D 13». Jeg

Forlagssjef Jan Hervig.

tipper at mange var med nettopp i denne delen av Hjemmestyrkene som opererte i Oslo-området, sier forlagssjef Jan Hervig.

MODERNE FORLAG

Orion forlag As er et moderne, lite forlag med gode bøker for enhver. Foruten krigsbøker utgir forlaget bøker om Oslo – av Tor Wilthill – bøker av politivenn og tidligere domprost i Oslo, Leif Ottersen og ellers gave- og reportasjebøker for den som vil se, lese og lære mer om verden og hva som skjer omkring oss.

Stillingen gir deg aldri rett til å befale – bare plikten til å leve slik at andre kan motta befalinger fra deg uten å fornedres..

(Dag Hammarskjöld, Veimerker, 1963)

Redvald Larssen

– overbetjent og gentleman

Redvald Larssen (1872-1951) var en av pionerene i norsk kriminaletterforskning på 1900-tallet. Han var også politisk aktiv, og han ledet det første politimuseet vårt land. Veldig enkel sagt, kan han best karakteriseres som «overbetjent og gentleman».

Av Jørn-Kr. Jørgensen

Larssen var bondesønn fra Gudbrandsdalen. Etter vanlig skolegang i hjembygda gjennomgikk han underoffisersskolen i Halden og tok eksamen 1892. Året etter søkte han seg inn i politiet og ble ansatt som konstabel ved Ordensavdelingen ved Kristiania politi. Noen konstabelskole fantes ikke; opplæringen bestod i at Larssen gikk åtte dager sammen med en erfaren kollega i hovedstadens gater og lærte det mest grunnleggende i en ordenspolitimanns hverdag. Området rundt Grønland og Vaterland var Larsens distrikt.

1905 ble Larssen ansatt som oppdagelsesbetjent, senere som kriminalbetjent, ved Oppdagelsesavdelingen/Kriminalavdelingen. Fra 1919 var han overbetjent – en slags personalsjef og etterforskningsleder – helt fram til han gikk av med pensjon 1937, kun avbrutt av et år som sjefsinspektør ved AVS Vinmonopolet (1927). Under den første verdenskrig ledet han 1914–18 Oslopolitiets fremmedavdeling, forløperen til Politiets Overvåkingstjeneste. Fra 1919 til 1939 var han også lærer i praktisk og teoretisk etterforskning ved Statens politiskole.

Som politimann ble Larssen beskrevet som en mann med «teft, kaldblodig besindighet og snarrådighet». Det var han som pågrep den tyske diplomat og spion, Friedrich Walter baron von Rautenfels, i juni 1917 på Grand Hospits i Kristiania. Baronens bagasje, som stod til oppbevaring på Østbanestasjonen, bestod av 14 koffertene som viste seg å inneholde hele 188 kilo sprengstoff. Sprengstoffet skulle smugles videre og brukes til å sprengre britiske skip, og von Rautenfels hadde smuglet koffertene gjennom toll til Norge

som forseglet diplomatpost, som normalt ikke ville bli undersøkt av grensekontrollen. Baronens hadde foretatt flere slike smuglerreiser, og i løpet av fire måneder hadde han bygd opp et lager på omkring ett tonn sprengstoff i et skjulested på Grünerløkka. Larssen deltok også aktivt i etterforskningen av det såkalte Rustad-mordet i Oslo i januar 1934. Drapet på grosserer Edvard Rustad, som ble funnet i sin bil på Grev Wedels plass, skutt gjennom hodet, er en av de mest gåtefulle uopklarte drapssakene i Norge.

Larssen var medlem av Kristiania bystyre for Venstre 1908–23. Hans viktigste arbeid her var knyttet til opprettelsen av Kristiania Slaktehus (1909). Han innehadde flere tillitsverv i Venstre og var varaordfører i Sparebankens forstanderskap og medlem av bankens kontrollkomité. Han var medlem av mange komiteer og utvalg, bl.a. Politilovkomiteen av 1912 og Statens Trustråd. Han var med i det første styret i Kristiania Politifunksjonærers forening (1894) og styremedlem i Norsk Politiforbund (nå Politiets Fellesforbund).

Redvald Larssen var den første direktøren for Politimuseet i Kristiania, som var opprettet 1902 etter initiativ av daværende oppdagelsessjef Hans Jelstrup. Gjennom dette arbeidet fikk Larssen utløp for sine historiske interesser, og takket være ham finnes det i dag en betydelig samling politieffekter knyttet til museet i Sentrum politistasjon i Oslo,

hvor den gamle Tukthusmuren danner midtpunkt i samlingene. 1946 gav Larssen ut boken "Fra vekterstuen til Møllergata 19" – erindringer om 44 års tjeneste ved hovedstadspolitiet.

Redvald Larssen ble utnevnt til ridder av 1. klasse av St. Olavs Orden 1917. Han var også innehaver av Kroningsmedaljen av 1906 og flere utenlandske ordener. Han var æresmedlem i Kriminalpolitiets forening fra 1937.

Godhet er noe så enkelt som alltid å være til stede for andre, aldri søke seg selv.

(Dag Hammarskjöld, Veimerker, 1963)

Ved Jørn-Kr. Jørgensen

Historisk sus fra celle 141 i Møllergata 19

Historiens vingeslag er nesten umerkelige, og før vi vet ordet av det, er vi en del av historien. «Hvor ble årene av?» – spør vi og undres. «Hvor ble tiden av?» «Jobben?» «Møllergata 19 – den mest kjente politiinstitusjonen i Norge av alle?» Her er svaret på noe: Celle 141 i det gamle fengslet i Møllergata 19 er bevart i Norges Hjemmefrontmuseum på Akershus festning. Der kan politiansatte gå igjen og igjen og oppleve stemningen fra «fårna dar» og merke det historiske suset.

Møllergata 19 var adressen til, og den folkelige betegnelsen på, hovedpolitistasjonen i Christiania/Oslo fra 1866 til 1978. På folkemunne ble den oftest bare kalt «Nummer 19». For mange var bare nummeret 19 fryktinngytende.

EGENTLIG EN KRIKEGÅRD

Eiendommen var fram til 1811 en del av Vaterlands kirkegård. I 1862 vedtok kommunen å bygge politistasjon, fengsel og rettslokaler på tomten. Bygningen sto ferdig i to etasjer fire år etter. En tredje etasje ble påbygget 1876. Arkitekt for begge byggetrinn var Jacob Wilhelm Nordan.

JUSTISPALASSET

Politi- og rettsbygningen, eller «Justispalasset», ble bygget med front mot Nytorvet, som Youngstorget den gang ble kalt. Fengselet sto lenger inn på tomte med to fløyer og luftegård mot Grubbe-

gata. Langs Hospitalsgata og Pløens gate var det høye murer mellom bygningene, og fra midten av politi- og rettsbygningen gikk det en «sukkenes bro» rett inn til fengselet.

Etter at Politihuset på Grønland sto ferdig i 1978, ble fengselsfløyen revet. En celle – 141 – ble heldigvis i sin helhet tatt vare på, og må i dag betraktes som et sjeldent historisk klenodie. Kanskje det var her Hans Jæger satt? Man kan bare ane dersom veggene kunne snakke, og da kunne man virkelig ha hørt det historiske suset.

LITE SOM MINNER OM POLITI

Hovedbygningen mot Youngstorget ble rehabilitert innvendig i 1980 og fungerer i dag som en del av Regjeringskvartalet med felles møterom og kantine samt kontorer for Departementenes servicesenter. I dag er det lite som minner om at Nr. 19 i sin

tid var Oslo bys stolthet hva gjaldt politiet, men enkelte krefter arbeider med, og for at i hvert fall politimesterens kontor i 1. etasje til venstre skal rehabiliteres med bilder m.m. Norsk Politihistorisk Selskap er aktivt med i dette arbeidet.

DANSKFØDT KIRKEARKITEKT

Arkitekten som oppførte Møllergata 19 var som sagt den danskfødte Jacob Wilhelm Nordan (1824-92). Blant andre av hans verk finner vi Møllergata skole, Sagene skole, Fritzøe hus ved Larvik og omtrent 100 kirker.

Møllergata 19 sto ferdig i november 1866. Politi- og rettsbygningen ble bygd som nevnt med front mot Nytorvet (Youngstorvet). Fengslet sto lengre inn på tomte med to fløyer og luftegård mot Grubbegata. Langs Hospitalsgata og Pløens gate var det høye

murer mellom bygningene, og fra midten av politi- og rettsbygningen gikk det en «Sukkenes bro» rett inn til fengslet.

Byggekostnadene kom på nærmere en halv million, og staten dekket omlag 200.000 kroner.

PÅBYGD FLERE GANGER

Gamle tegninger og fotografier av bygningen viser at politikammerets sidepartier var på bare en etasje. I 1876 ble det besluttet å bygge på slik at bygget ble på hele tre etasjer, og de nye lokalene ble tatt i bruk året etter. En utvidelse av fengselsbygningen kom i 1896-97, og fengslet hadde da plass til 139 menn og 23 kvinner.

NR. 19 BLE ALDRI RÅDHUS

På folkemunne ble bygningen kalt «Raadstue» og i byens adressebok blir det omtalt som «det nye Raadhus», selv om ingen av de kommunale kontorer flyttet inn. Årsaken til det kan være at 22 år før Møllergata 19 ble bygd ønsket stads-konduktør Chr. H. Grosch at byens rådhus ble reist her.

KRIGEN 1940-45

Varetekstfengslet i Møllergata 19 ble brukt av Wehrmacht de første fem månedene av krigen, deretter overtok tysk politi lokalene.

Allerede 10. april 1940 kom de første politiske fangene til Møllergata 19. Det var engelske borgere som tyskerne mistenkte for å tilhøre Secret Service. Den første nordmannen ble arrestert dagen etter for å ha vist forakt for fraternisering, som vil si å omgås vennskapelig med fienden, og han satt i ni dager.

Først satt politiske og andre fanger om hverandre i fengslet, så ble fem celler avgitt til tysk bruk, og i august 1940 ble hele fengslet overtatt av tyskerne. Mange

kjente personligheter innen norsk kulturliv satt her under krigen, en av dem var dikteren Arnulf Øverland. Flere kjente politifolk satt også her – bl.a. Trafikk & Musikk personlig, politiinspektør Thorleif Karlsen og mange andre.

550 FANGER SATT HER

Etter norske regler var det plass til 145 fanger på Nr. 19, men tyskerne hadde til tider opptil 550. Fangene satt gjerne her mens de var til forhør på Victoria Terrasse, men ofte foregikk det også forhør i fengslet. Om morgenen 9. mai 1945 kunne forbigående se at Vidkun Quisling overga seg på trappa foran Møllergata 19 til norske myndigheter etter Tysklands kapitulasjon.

REHABILITERING

I mars 1973 vedtok Bygningsrådet i Oslo kommune å bevare Møllergata 19. I samråd med antikvariske myndigheter ble det forsøkt å beholde mest mulig av byggets opprinnelige karakter, både i detaljer og rominndeling. Rehabiliteringen var ferdig i 1981.

Buevinduer og brystningspanel gir interiørene særpreg, men de fine stukkaturene i takene er skjult under himlingsplater som skjuler ventilasjonsanleggene. Med imponerende plassering over Youngstorvets basarer ruver Møllergata 19 i bybildet, og bevaring ble besluttet ikke minst på grunn av bygningens vesentlig betydning for Youngtorvets enestående kvalitet som byrom. Fengslet ble revet i 1976 for å gi plass til bygningen som kalles S-blokka. I dag er det bare suset igjen av atmosfæren og livet rundt Møllergata 19.

Det var daværende politimester Rolf Solem som signerte flytteordren til Politihuset i Grønlandsleiret 44.

(Kilder: *Byantikvaren, NorgesLexi, Dario.no, Wikipedia*)

«Møllergata 19» malt av A. C. Svarstad. Bygningen er idag revet.

Tormod Qvalben

Pensjonister i PST hører også hjemme i Politiets Pensjonistforbund. Tre ganger i året går invitasjonen ut til ca. 105 pensjonister om pensjonisttreff. Tormod Qvalben er en av de bærende krefter i pensjonistarbeidet ved PST, og nå diskuteres det å lage et eget PST-lag av Politiets Pensjonistforbund. PST-pensjonistene har tidligere vært tilsluttet Oslo-laget, og hvordan det blir, kan vi kanskje forteller allerede i neste utgave av Politipensjonisten. Her er Tormod Qvalben fotografert sammen med en som avgjort ville ha gått inn i Politiets Pensjonistforbund uten å blunke, avdøde og tidligere politimester i Oslo – Kristian Welhaven.

Akvarell: Tor Wilthill.

En meget fornøyd Bergens-gjeng klar for hjemreise fra Storefjell onsdag 10.09.08.

Gode dager på Storefjell

Det var med stor tilfredshet Politipensjonistene i Bergen og Hordaland mottok meldingen om at forbundsstyret i møte 18.9.07 hadde besluttet å arrangere sommertreff på Storefjell Recort Hotell i dagene fra søndag 7.9.08 til onsdag 10.09.08.

For de av medlemmene våre som hadde deltatt på tidligere «treff» var det bare en mening, nemlig at ingen av steder de hadde vært på, bortsett fra «treffet» på Røros, kunne måle seg med Storefjell. Stedet har

fasiliteter – både innendørs og utendørs – som passer for alle. Ved at hotellet ligger på 1001 m.o.h. har vi det flotteste turterreng like utenfor døren. Innendørs badeanlegg, spa-avdeling og store terrasser for soltilbedere. Sist – men ikke minst – må vi nevne orkesteret som spiller for de danseglade hver kveld. Maten er et kapittel for seg selv og må kort og godt oppleves. Stor var skuffelsen her i Bergen da vi i mai d.å. ble gjort kjent med at forbundsstyret – av økonomiske årsaker – hadde besluttet å avlyse Storefjellsturen.

Bergen – sammen med Trondheimslaget – har ved de siste sommertreffene hatt flest deltakere. Dette førte til at styret i Bergen fikk spørsmål fra forbundskontoret om medlemmene ville benytte seg av det gunstige tilbudet fra hotellet. Dette stilte vi oss positive til, samtidig som vi var villige

til å holde kontakt med hotellet hvis andre lokallag ønsket å delta.

Invitasjonen til våre medlemmer førte til at etter kort tid hadde vi fylt en buss + at noen foretrakk å nytte egen bil da de ville forlenge turen. Til å begynne med var det noen andre lokallag som viste interesse, men uten at det skjedde noe mer.

I nydelig vær søndag formiddag 07.09.08 møtte 40 forventningsfulle deltagere ved Sentrum politistasjon for å ta plass i bussen. Akkurat denne dagen ble litt spesiell for da vi kjørte gjennom Sandviken stod fem gamle sjøboder i full fyr, og hele bydelen var innhyllet i tykk røyk.

Turen gikk via Voss, Aurland og Hemse-dal og frem til Storefjell hvor vi ble godt mottatt og fikk en hyggelig ettermiddag/kveld.

Det skulle vise seg at det ble lite bruk

ANNSIENNITETSLISTENE – HVOR BLE DE AV?

Redaktøren stilte dette spørsmålet i nr. 3. Spørsmålet er vel heller – hvorfor ble de til? Var det et Oslofenomen?

1 januar 1937 gikk politiet over fra å være kommunalt til å bli et statlig rikspoliti. Så lenge politiet var kommunalt var hvert enkelt korps en lukke avansementskrets. I prinsippet skulle det åpnes for en fri konkurranse ved tilsetning i de enkelte korps. Men systemet med særskilt ansiennitet for tjenestemennene i hvert enkelt politidistrikt ble ikke endret ved overgang til staten, og man beholdt den såkalte korpsansiennitet. Tjenesteansiennitet eller korpsansiennitet varierte fra politikammer til politikammer, det fantes ingen ensarte-

de regler. De ansiennitetslistene som ble utarbeidet i Oslo hadde sitt behov i antall tjenestemenn. Man måtte «hold orden i rekkene» som det ble sagt. Som viste er det utarbeidet ansiennitetslister i alle fall fra 1938.

I forbindelse med omlegging og ny organisering av politiutdannelsen i 1956 med sentrale opptak og teoretisk og praktisk aspirantopplæring i to år bestemte departementet at det skulle gjennomføres riksansiennitet.

Det tok imidlertid mange år med komiteer og utvalg før man fikk på plass reglene for riksansiennitet. Beretningene og landsmøtereferatene fra Norsk Politiforbund fra 1956 og 59 forteller om et sterkt engasjement både for og mot. Vår avdøde forbundsleder Magnar Myrmeel engasjerte seg sterkt på Landsmøtet i

1962 og fremmet utsettelsesforslag på forbundsstyrets innstilling om å godta reglene fordi: «Medlemmene har således ikke hatt anledning til å sette seg tilstrekkelig inn i saken.» Forbundsformann Harald Bakkane ble nok tatt på senga for dårlig saksframlegg og utsettelsesforslaget ble vedtatt mot to stemmer. Magnar

for hotellets solterrasser denne gang. I stedet hang tåken tett frem til vi startet på hjemturen onsdag 10. september. Det skremte imidlertid ikke deltakerne fra å legge ut på tur til toppen av Storefjell og ellers i nærområdet. Å satse på langturer var derimot ikke forsvarlig. En busstur til Gol sentrum ble det også tid til for dem som ønsket det.

Ved at værgudene sviktet kom hotellets indre fasiliteter til sin fulle rett. Deltakerne koste seg i svømmehallen og svingte seg til flott dansemusikk om kveldene.

Hjemturen onsdag 10.9. gikk over Hardangervidda m/stopp på Halne Fjellstue hvor vi fikk servert stedet berømte reinsdyrskaker. Ut på kvelden var det en flokk meget fornøyde deltakere som kom hjem til «regnbuen» Bergen – og til samme fine været som vi startet i søndag 07.08.

Det er bare å beklage at ikke flere lokallagene i Sør-Norge lot seg friste av det gunstige tilbudet fra hotellet. Noe som gjorde sommertreffene spesielle var gleden av å treffe kolleger fra andre steder i landet som vi kanskje hadde gått på Politiskolen med som ganske unge eller møtt i jobbsammenheng. Vi håper derfor at Politiets Pensjonistforening ikke lar seg skremme av den dårlige oppslutningen denne gang, men satser på et nytt «høst-treff» om to år – og selvsagt på Storefjell.

*Hilsen
Bergens-gjengen*

Myrmel ble med i et utvalg sammen med Bjarne Lilaas, (utvalgsformann) Horten og Odd Hallberg, Asker og Bærum. De avga en innstilling i november 1964 som etter en lang debatt ble vedtatt med noen endringer. 26 mars 1969 meddelte departementet at riksansiennitet var innført ved kgl. res. med virkning fra 1 april 1967.

Og da var det selvfølgelig veldig viktig at man opprettholdt ansiennitetslistene for å kunne «innpasse» nytilsatte på riktig plass og man kunne fortsatt «holde orden i rekkene».

Jeg regner med at en av grunnene også var at politiet må forholde seg til en kommandorekke, og ved å ha en ansiennitetsliste skulle man i praksis vite hvem som hadde kommandoen og ansvaret under utrykningen.

Hvordan gjøres dette i dag ?

KRB

Våpen brukt under Menstadslaget

Menstadslaget er navnet på et sammenstøt som fant sted i 8. juni 1931 på Menstad (nær Skien i Telemark) mellom arbeidere på den ene siden og politistyrker og militæravdelinger på den andre.

NAF bestemte at lønnen skulle settes ned mellom 15 og 20 prosent på grunn av rasjonaliseringspolitikken. LO godtok ikke dette, og foreslo en reduksjon av arbeidstiden. NAF svarte med lockout. Mens lockouten pågikk lot Norsk Hydro og Union & Co. noen kontraktsarbeidere utføre en del arbeid. Dette ble oppfattet som streikebryteri og førte til en opptrapping av konfliktnivået.

Det ble en hissig stemning hvor sekretær i Arbeiderpartiet, senere statsminister Einar Gerhardsen kalte streikebryterne «skabbdyr» og direktør Bjarne Eriksen i Hydro sa at dette var en kamp mellom Arbeiderpartiet og samfunnet. Om ettermiddagen 8. juni marsjerte 2.000 arbeidere til Hydros utskipningshavn og lasteplass på Menstad, hvor 100 politifolk passet på kontraktsarbeiderne. Det ble et voldsomt sammenstøt

Bildet viser våpen som ble brukt under Menstadslaget, og som finnes i Politistillingens samlinger i 1. etasje i Sentrum politistasjon i Oslo. (Wikipedia/JKJ).

der tre politimenn ble alvorlig skadet. Fagforeningen ga til slutt opp.

I rettsoppgjøret som fulgte Menstadslaget ble 30 av de streikende tiltalt, hvorav 24 ble idømt bøter og fengsel inntil tolv måneder. Av disse var 16 medlemmer av NKP, 2 fra Arbeiderpartiet og 6 partiløse.

Rettskjemiker Charles M. Bruffs første protokoll

Historien er full av merksnodigheter. Dette bildet viser rettskjemiker Charles M. Bruffs protokoll 1 – en – over saker han har hatt til gjennomsyn, behandling og eterforskning fra 1915 til 1925. Protokollen går fra sak 1 til sak 1452.

Charles M. Bruff drev som privat rettskjemiker i datidens Kristiania (byen skiftet navn fra Kristiania til Oslo i 1925) hvor han tok saker både for politiet og privatpersoner. Det foreligger en god og

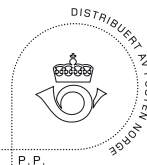
spennende dokumentasjon om Bruffs arbeid, bl.a. skrev han sin selvbiografi – De tause vitner – som kom ut i 1949 – i samarbeid med Arbeiderbladjournalisten Georg Svendsen, bedre kjent som Mr. George. Charles M. Bruffs protokoll er i privat eie.

Returadresse:

Politiets Pensjonistforbund
Boks 8101 Dep.
0032 Oslo

B-economique

NORGE

Bruk medlemsfordelene dine!

Samarbeidsavtalen mellom Politiets Pensjonistforbund og If sikrer deg som medlem 20 % rabatt på forsikring av fritidsbåt, privatbil, villa og verdisaker samt 8 % rabatt på reiseforsikring. I tillegg tilbys du en meget gunstig innboforsikring.

Samler du dessuten alle forsikringene dine i If kan du bli If Pluss-kunde og oppnå ytterligere rabatt og fordeler. Denne rabatten kommer i tillegg til den du får som medlem av Politiets Pensjonistforbund.

Vil du vite mer?
Da ringer du 02400. Husk å oppgi avtale nr. 100

Rolig, vi hjelper deg.

Arne Lycke

Arne Lycke, Risikospesialist

www.if.no Tlf: 02400

KILDE: WWW.IF.NO

nr 6834560